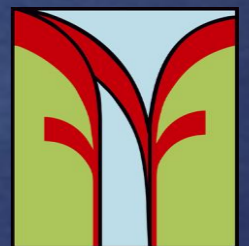

Konsekvenser av vasskraftutbygging sett fra natur- og friluftslivseressene

Eisabeth Dahle
Koordinator

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV

Hva er forum for natur og friluftsliv, FNF?

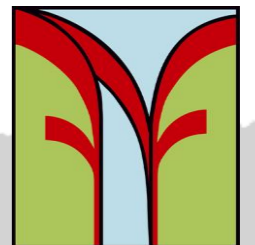
Samarbeidsforum mellom natur- og frilufsorganisasjonene i fylket

Arbeider for å ivareta natur- og frilufsinteressene i aktuelle saker

FNF Sogn og Fjordane:

- Sogn og Fjordane Turlag
- NJFF Sogn og Fjordane
- Naturvernforbundet Sogn og Fjordane
- Forbundet Kysten, Kystlaga i Sogn og Fjordane
- Norges Speiderforbund i Sogn og Fjordane
- Fortidsminneforeningen i Sogn og Fjordane
- Klatreklubbane i Sogn og Fjordane
- 4H

» ca. 16.000 medlemmer

Friluftslivet er for alle, vi er ikke «særinteresser», vi representerer allmenne interesser:

Aftenposten undersøkelse i 2012: **Norsk natur er norsk kultur**

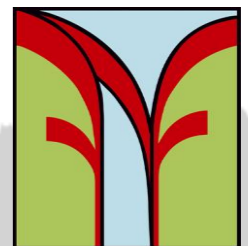
Norges største fritidsaktivitet (Synnovate 2010)

Rekrutterer fra hele samfunnet

80 % er ute i naturen en gang i uken eller mere

Tilgang på natur og turmuligheter er en viktig trivselsfaktor for svært mange

Dokumentert effekt på fysisk og psykisk helse

Friluftsliv

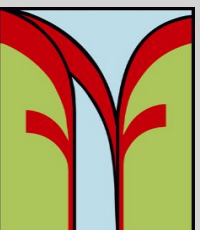
Er opphold og aktivitet i naturen, der **opplevelsen** av naturen er det sentrale

Store og små naturopplevelser blir minner for livet

Er veien til livskvalitet og folkehelse, og naturopplevelser forsterker helsegevinsten

Vi ønsker det slik:

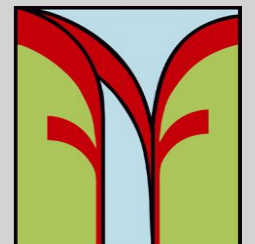
(foto: Bjørnar Bjørhusdal)

Vi ønsker det **ikke** slik:

Eldre utbygginger uten krav til minstevassføring kan gi stor fiskedød som her i

Stedstap og sorg

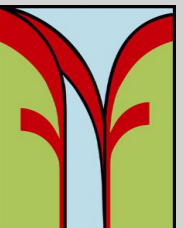
Negativ påvirkning på friluftsområder og landskapskvaliteter.

Landskapet er en del av vår identitet og tap av viktige områder kan gi store **sorgreaksjoner**. Frustrasjon og maktesløshet gjør sorgen tyngre å bære.

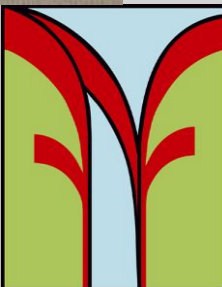
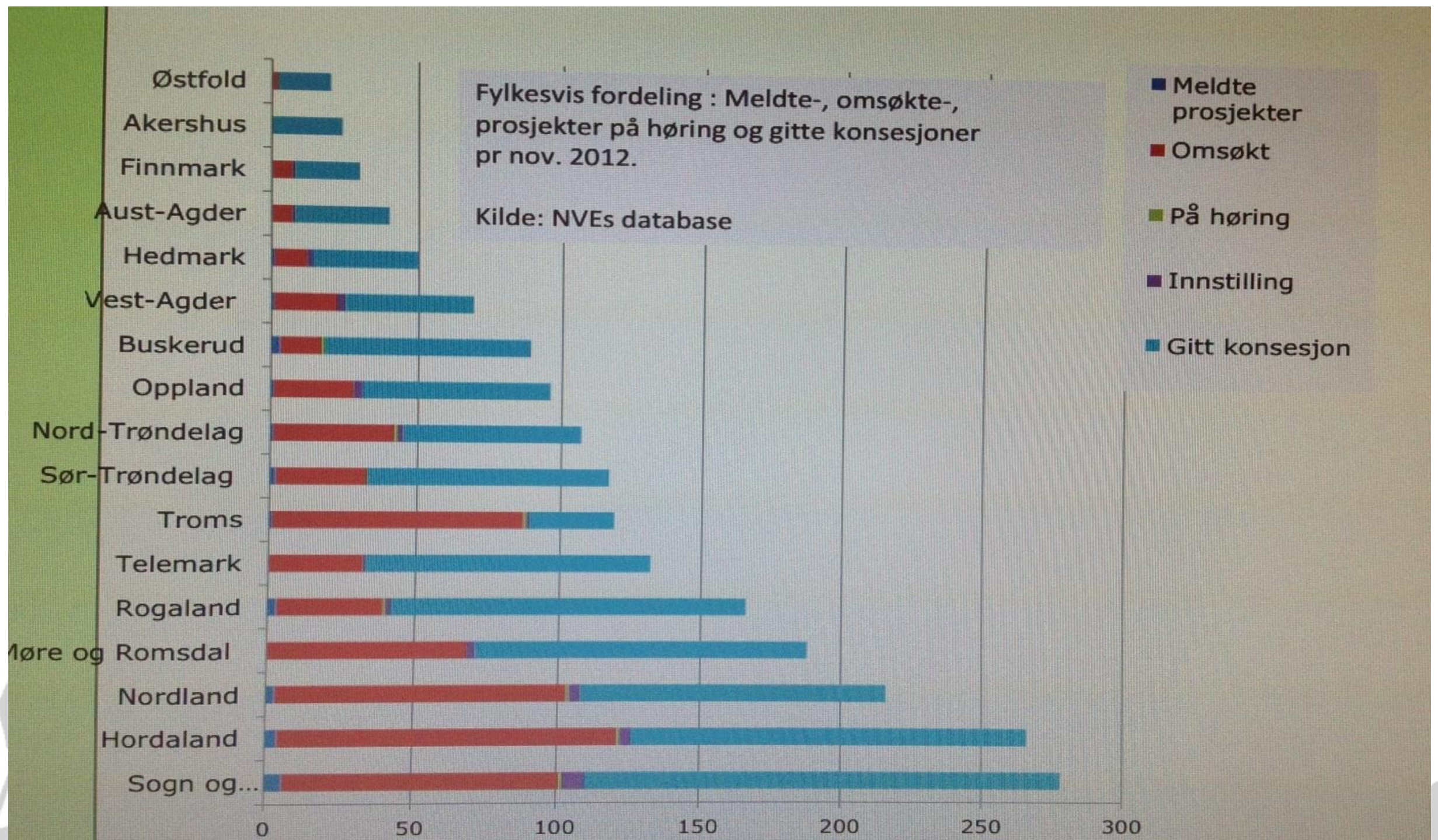
Professor Sigmund Hågvar, om landskap:

Vi knyter oss til det, føler med det, og føler sorg og tap når det går tapt!

(Aftenposten, kronikk des. 2012: Hvem eier landskapet)

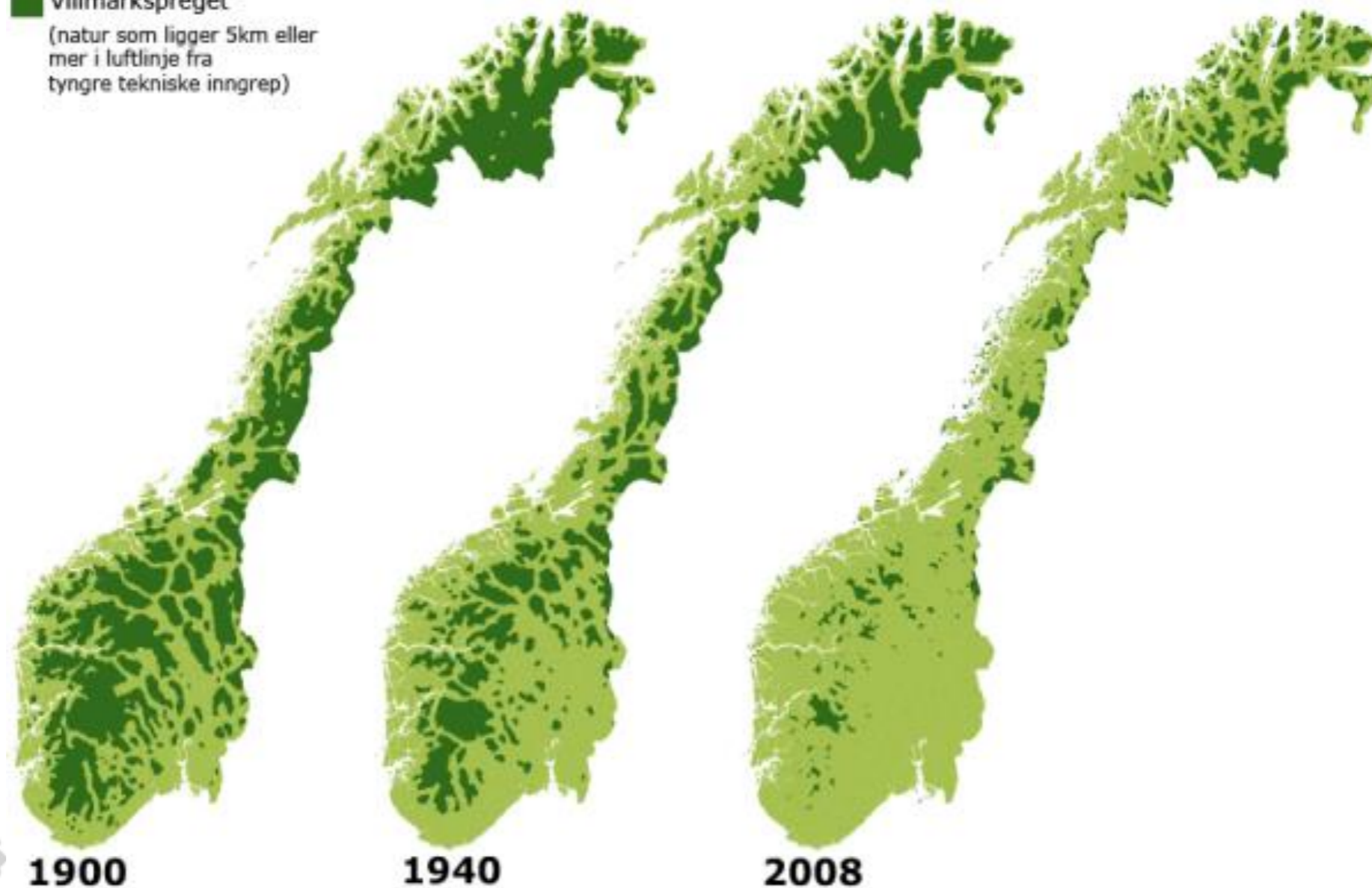

Sogn og Fjordane fylke på topp i antall

→ Villmarkspregede områder i Norge

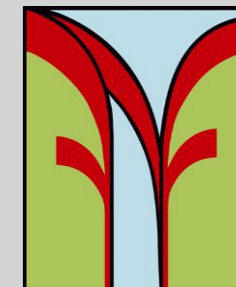
Villmarkspreget
(natur som ligger 5km eller mer i luftlinje fra tyngre tekniske inngrep)

KILDE: Direktoratet for naturforvaltning 2009 / miljøstatus.no

Sogn og fjordane ligger på 3.plass i tap av inngrepsfrie naturområder målt i areal.

Energisektoren stod for 40 prosent av bortfallet, ifølge en ny kartlegging. Bortfallet er stadig i kraftig økning. Økningen er på 30 prosent sammenlignet med årene fra 1998 til 2003.

Målet om å ta vare på det som er att av inngrepsfri natur er uttrykt i fleire stortingsmeldingar dei seinare åra.

Mellom anna i St.meld. nr. 17 (1998-99)

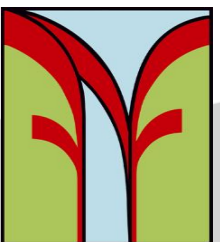
”Verdiskaping og miljø – muligheter i skog sektoren”, nr. 39 (2000-2001)

”Friluftsliv”, nr. 42 (2000-2001)

”Biologisk mangfold”, nr. 21 (2004-2005) og

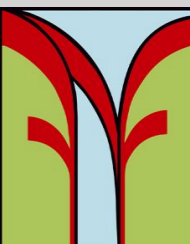
”Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand”, nr. 26 (2006-2007).

I Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) frå Miljøverndepartementet (Statsbudsjetten), er INON eit eige arbeidsmål som går ut på å ”sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på”.

Kraftlinjer - konsekvens av ny vasskraftutbygging

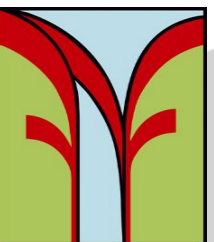
- Behovet for nye kraftlinjer til å føre ny kraft ut til et marked er stor.
- Summen av planene om vasskraft, vindkraft på land, og vindkraft til havs og på grunne områder nær kysten, gjør at den 420 kV-linja som nå er under bygging gjennom fylket, vil få altfor liten kapasitet.
- For å gi overføringskapasitet til alle planane, trengs det minst en 420 kV-linje i tillegg!

Samlet belastning - Naturmangfoldloven §10

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for»

- Ny påvirkninger må underlegges en helhetsvurdering av hvilke belastninger økosystemet vil bli utsatt for
1. Enkeltstående saker må vurderes i en større sammenheng
 2. Eksisterende belastning i området skal inn i betraktningen, og er ikke et argument for videre utbygging
 3. Prinsippet om samlet belastning kommer også til en anvendelse på *den første tillatelsen i et område* dersom det kan forventes mange framtidige søknader i området og antatt samlet effekt kan gi vesentlige, alvorlige eller uopprettelige skader på naturmangfoldet

10 konkrete råd til hvordan kraftutbygging bedre kan ta vare på natur og biomangfold:

1. Oppgradering av eksisterende kraftanlegg og linjenett – kraftsystemutredninga 2017-2035 viktig!
2. Nyetablering nær eksisterende infrastruktur – sparer mye urørt natur
3. Samordna og forpliktende nasjonale og regionale planer for all ny kraft – mindre bit for bit
4. Områder med mest sårbar natur må identifiseres og utelukkes for framtidige konsesjonssøknader
5. Planene må ta hensyn til samlet belastning på naturen – nasjonale og regionale maxgrenser for ny kraftutbygging må til
6. Produsert energimengde må veies mot konsekvensene for naturen
7. Økosystemtjenester må bli en del av vurderingene av naturen sin verdi
8. Kunnskapsgrunnlaget må økes! Kvalitet på kartleggingen og kompetansen hos kartleggere kons.søkn.
9. Naturbase, vår største database må bygges ut – bare 20% av den mest verdifulle naturen er kartlagt og tilgjengelig i Naturbase
10. Økt forskning på energieffektivisering og på fornybare energikilder som ikke krever store areal

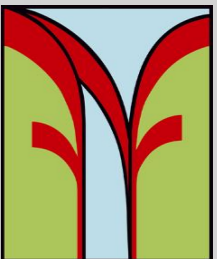
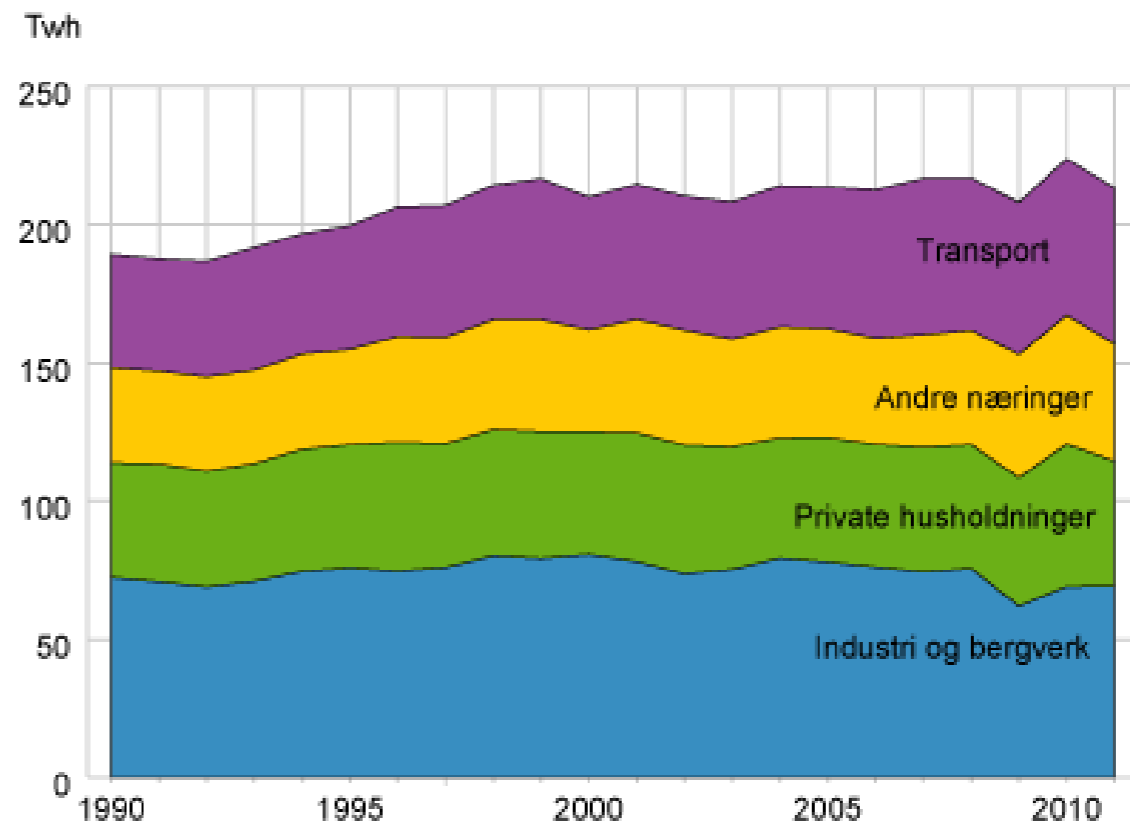

Alternativet: Energieffektivisering

Den mest miljøvennlige energien er den vi sparer ved effektivisering

Energiforbruket økar ikke lenger. Produksjonen av elektrisitet øker,

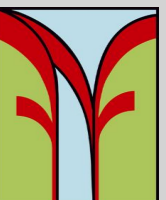
Sluttforbruk av energi i ulike forbrukergrupper, 1990-2011. TWh

Alternativet - Energieffektivisering

- Vi ser ikke nedgang i CO2 utslippene som følge av større tilgang på elektrisitet.
- Elektrisk kraft og fossile brennstoff blir omsatt i to nesten helt adskilte markeder, til ulike bruksområder
- Norsk landbasert industri har et totalt teknisk potensial for å redusere netto energibruk med 29% (27TWh) i forhold til referansebanen for 2020
- Energieffektiviseringen i industrien utgjør en betydelig ressurs for Norge, tilsvarende 40 Alta-kraftverk eller 3800 vindturbiner
- Tiltakene som er lønnsomme for bedriftene gir et samlet potensial for energieffektivisering på 22 TWh innen 2020
 - 83% av forpliktelsene i fornybardirektivet

Enova rapport 2009:5 "Potensial for energieffektivisering i norsk landbasert industri"

Utfordringene framover

De menneskapede klima- og miljøutfordringene er argumentet for utbygging av fornybar energi!

- men når ble klima redusert til kun å dreie seg om CO2-utslipp?
- vi er opptatt av klima fordi det påvirker naturen og vi er bekymret for den!

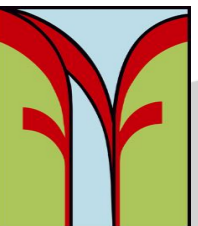
Det menneskapede tapet av naturmangfold!

Vi må stanse tapet av natur, bry oss om å ta vare på både den sjeldne og den mere vanlige naturen, fordi stadig nye arter kommer inn på rødlista over truede arter!

Vi må sikre leveranser av livsnødvendige økosystemtjenester!

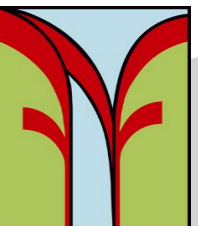
Vi trenger intakt natur, med økosystem i balanse, med stor attraksjonsverdi for rekreasjon og friluftsliv!

- intakt natur er det beste virkemiddelet vi har i møte med store klimaendringer!

Naturen i Sogn og Fjordane fylke i perspektiv

- **N**atur i verdensklasse:
- Norske fjorder er flere ganger kåret til verdens beste reiselivsdestinasjon
- Har 22 vegetasjonsgeografiske regioner av i alt 26 i Norge. Sverige har 17, Finland har 10 og Danmark har 2 vegetasjonsgreografiske regioner.
- Konklusjon: Størst variasjon av natur i hele Norden.
- Energiforbruket i Norge flater ut og effektiviseringspotensialet er stort
- Konklusjon: Vi trenger en pause og en kartlegging av de samlede konsekvensene – før vi kommer dit at det er for sent å innrette praksis etter faktisk kunnskap om følgende av den offensiven som er i gang.

Takk for meg!

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV

